

N:o 270.

Af herr **J. A. Jonsson** i Hökhult, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående förslag till lag om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför vill jag framhålla några synpunkter med däraf följande ändringsförslag.

Skattskyldigheten har från ålder hufvudsakligen hvilat på jordbruksfastigheten, och detta egentligen på grund däraf, att inga andra skatteföremål då funnos att tillgå, som man ansåg kunna bära någon beskattning. Men allt eftersom utvecklingen fortgått, ha nya skattekällor uppstått, som kunna och böra tagas i anspråk och som lika väl tåla beskattning i samma proportion som jordbruksfastigheterna.

Skattskyldigheten till prästerskapet tynger nu mycket hårdare på jordbruksfastigheterna, jämfördt med andra beskattningsföremål, och man har kommit till insikt om, att detta är oriktigt och att en utjämning eller förändring härutinnan bör vidtagas. Kungl. Maj:t har ock med anledning däraf föreslagit Riksdagen: att den på jordbruksfastigheten hvilande tiondeskyldigheten skall indragas till statsverket och afskrifvas mot godtgörelse i penningar.

Enligt § 2 af Kungl. Maj:ts förslag skall indragningen för hvarje pastorat äga rum från och med ecklesiastikåret näst efter det, med hvars utgång den på grund af förordningen den 11 juli 1862 eller förordningen den 1 november 1872 fastställda löneregleringen för prästerskapet i pastoratet upphör att gälla.

Kommer Kungl. Maj:ts proposition att vinna Riksdagens bifall i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, börjar afskrifningen af tiondeskyldigheten å mycket olika tider i olika pastorat. Inom somliga pastorat t. ex. går den nuvarande löneregleringen till ända redan 1914, och där skulle afskrifningen således omedelbart taga sin början, medan det i andra pastorat skulle dröja ända till år 1942, då nuvarande lönereglering för de sista pastoraten utgår. Således skulle den på jordbruksfastigheten till prästerskapet hvilande tiondeskyldigheten vara helt afskrifven för en del pastorat helt få år härefter, då däremot en del andras skulle tyngas däraf ända till år 1942, hvilket ej kan vara riktigt.

Kan det vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att då en skattebörd, som hvilar på all jordbruksfastighet i hela landet, skall indragas och afskrifvas, denna indragning skall försiggå på olika tider i olika pastorat? Det enda riktiga synes väl vara, att denna indragning och afskrifning verkställes på en gång öfver hela landet och ej så, att t. ex. ett pastorat får sin tiondeskyldighet afskrifven 28 år tidigare än ett annat möjligen angränsande pastorat, blott därför att i senare fallet den uppgjorda och tillämpade löneregleringen ej gått till ända förr.

En så viktig och nödvändig reform som indragning och afskrifning af tiondeskyldigheten till prästerskapet bör om möjligt ske samtidigt öfver hela landet. Det, att de uppgjorda löneregleringarna tilländagå på olika tider, borde icke utgöra något hinder för den viktiga reformens genomförande i alla pastoraten på en gång.

Då lönereglering uppgjorts för pastoraten och hvar och ett pastorat eusamt för sig aflönat sitt prästerskap, då ha ju olikheterna kunnat existera, men då en indragning och afskrifning af tiondeskyldigheten till prästerskapet skall äga rum, bör det ske samtidigt för alla pastoraten i hela landet, så att alla samtidigt få åtnjuta samma och lika förmåner.

Om åtskilliga pastorat skulle få den på jordbruksfastighet hvilande tiondeskyldighet afskrifven 1—28 år tidigare än i en del andra pastorat, kommer detta helt säkert att väcka missnöje hos dem, som få betala tiondeskyldighet så mycket längre. Man bör taga noga hänsyn till, att beskattningen blir lika för alla och att, äfven då fråga är om lindring i någon skattskyldighet, alla, hvilka denna lindring berör, komma att åtnjuta samma förmån samtidigt.

Olikheter, som behöfva utjämnas, förekomma äfven i prästerskapets aflöningar. På grund af löneregleringens inverkan omständigheter ha lönerna i några fall sprungit upp till oskäligt höga belopp. Det är ej meningen, att tjänstinnehafvarne skola afstå från dem tillförsäkrade löne-

förmåner, men dessa undantagsfall böra ej hindra att på en gång genomföra en reform, som är så nödvändig för hela landet.

Hvad som vid den blifvande, enligt de nya grunderna fastställda, löneregleringen kommer att brista i de högre löneförmåner, tjänstnehafvarne i en del pastorat haft enligt nuvarande lönereglering, det bör till vederbörande prästmäns afgang kunna fyllas ur kyrkofonden, eller, om denna ej anses böra därtill anlitas, af statsmedel, då ju en liktidig afskrifning bör mest ligga i statens intresse.

Skulle det föreliggande förslaget blifva lag, torde de ledigblifna pastoraten tillsättas så, att den blifvande tillträdaren är skyldig att underkasta sig de förändringar med afseende på de löneförmåner, som enligt de nya grunderna kunna blifva en följd.

En svårighet vid den af mig föreslagna anordningen är att få de nu gällande lönereglingsresolutionerna på en gång försatta ur gällande kraft. Jag föreställer mig dock, att detta i *de flesta fall* bör kunna ske på frivillighetens väg. I så fall bör i den blifvande lagstiftningen införas ett stadgande därom, att tillämpning af de nya bestämmelserna må före gällande lönereglingsresolutions utgång inträda, därest en församling och dess prästerskap i önskan därom sig förena, eller, vid inträffande kyrkolighet, församlingen påyrkar gällande resolutions upphörande.

Under tiden indragningen till statsverket och afskrifningen af prästerskapets tionde pågår, kommer jordbruksfastigheten att i viss mån bli dubbelbeskattad. Jordbruksfastigheten får lika med andra beskattningsföremål erlagga skatt efter samma grunder, enligt nya löneregleringen, och på samma gång liksom förut betala tionde, tills denna blir afskrifven. Det kan icke vara lämpligt, att en sådan beskattning skall utsträckas till 30 år.

Skall öfvergången och afskrifningen draga en tid af 30 år, så är icke afskrifningen genomförd, när nya löneregleringen, som skall afse en tid af 20 år, går till ända.

Det går nog mycket väl för sig att indraga och afskrifva tiondeskyldigheten till prästerskapet på mycket kortare tid, än Kungl. Maj:t föreslagit.

Det naturligaste och med billighet och rättvisa öfverensstämmande vore helt säkert att hela den på jordbruksfastighet hvilande tiondeskyldigheten indrogs och afskrefs till hela beloppet under ett år, men om, som Kungl. Maj:t ansett, en öfvergångstid är nödvändig, bör den icke utsträckas längre än till högst 20 år, så att af de till statsverket indragna afgifter för hvarje pastorat till statsverket arligen erläggas under de första fem

åren endast sextio procent, under därpå följande tre år femtio procent, under därpå följande tre år fyratio procent, under därpå följande tre år trettio procent, under därpå följande tre år tjugu procent, och under de sista tre åren allenast tio procent.

Jag tillåter mig att härvid åberopa hvad en af ledamöterna i präst-löneregleringskommittén, herr Oscar Nylander, i en af honom afgifven reservation härom yttrar:

»Det torde icke kunna anses vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att den prästerskapet enligt förut gifna författningar tillkommande tionde skall — på sätt kommittén hemställt i § 5 af förslaget till lag om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför — af de tiondeskyldiga fastighetsägarna fortfarande, i den mån denna tionde ej afskrifves, utkrävas under hela 30 år efter det att de på grund af förordningen den 11 juli 1862 fastställda löneregleringar upphört att gälla och sedan nya löneregleringar börjat tillämpas, hvilka ålägga fastighetsägarna att, i likhet med andra skattskyldiga, till prästerskapets aflöning bidra.

Riktigast vore utan tvifvel, att tiondeskyldigheten af fast egendom upphörde vid den tidpunkt, då nya och helt andra grunder för präst-aflöningens utgörande inom de respektive pastoraten börja tillämpas, och att statsverket sålunda öfvertog denna skyldighet, alltefter som de gamla nu gällande löneregleringarna upphöra. Härigenom kunde ock hela föreslagna anordningen för tiondens upptagande och afskrifning i högst väsentlig grad förenklas.

I alla händelser synes mig den af kommittén föreslagna tidsperioden af 30 år för ifrågavarande afskrifning vara alltför lång och kunna utan svårighet begränsas till åtminstone 20 ecklesiastikår eller till samma tid, hvarunder en enligt nya grunderna fastställd lönereglering är afsedd att tillämpas.»

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag hemställa,

att Riksdagen behagade besluta, att de i propositionen framlagda lagförslag ändras därhän, att den föreslagna indragningen och afskrifningen af den på jordbruksfastigheter hvilande tiondeskyldigheten och därmed likställda afgifter kommer att på de af Kungl. Maj:t föreslagna villkor verkställas om möjligt samtidigt i alla pastorat inom landet med början år 1914 eller något annat mera lämpligt år;

samt att öfvergångstiden för denna indragning och afskrifning bestämmes till högst 20 år i stället för af Kungl. Maj:t föreslagna 30 år.

Jag anhåller, att vederbörande utskott ville formulera de ändringar i lagtexten, som blifva en följd af förutnämnda hemställan.

Stockholm den 20 mars 1908.

J. A. Jonsson.